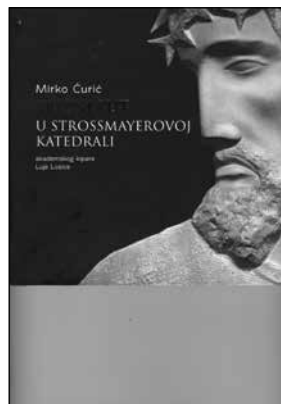

Mirko Ćurić

Križni put u Strossmayerovoj katedrali akademskog kipara Luje Lozice

Đakovački kulturni krug, Đakovo, 2017.

O đakovačkoj katedrali do danas je napisano više knjiga i na stotine radova disperziranih po najrazličitijim publikacijama, od lokalnih i biskupijskih glasila pa sve do radova objavljivanih u prestižnijim stručnim i znanstvenim časopisima. Od poznatijih knjiga svakako treba spomenuti Strossmayerovu *Stolnu crkvu u Đakovu* iz 1874. godine, potom zajednički rad Milka Cepelića i Matije Pavića: *Josip Juraj Strossmayer, biskup đakovački i srijemski 1850-1900*, u kojoj je dobar dio teksta vezan za gradnju katedrale, Cepelićevu *Stolnu crkvu đakovačku*, Rogićevu knjigu *Katedrala u Đakovu* i svakako nedavno objavljenu doktorsku disertaciju Dragana Damjanovića: *Đakovačka katedrala*. Potonju knjigu objavila je Matica hrvatska 2009. godine, dakle ne tako davno, i većina onih koji za đakovačku prvostolnicu, iz ovih ili onih razloga, iskazuju stanoviti interes, uglavnom se složila kako smo konačno dobili jednu sveobuhvatnu i kvalitetnu monografiju o katedrali te da nešto novo na tom planu nije realno očekivati.

Ipak, nije još prošlo niti jedno desetljeće, a mi smo dobili još dvije interesantne knjige koje, svaka na svoj način, upotpunjuju naše spoznaje o katedrali. Riječ je o recentno objavljenoj Damjanovićevoj knjizi *Umjetničko blago Strossmayerove katedrale u Đakovu* (čiji prikaz možete čitati u ovom broju Zbornika Muzeja Đakovštine), te o knjizi Mirka Ćruća *Križni put u Strossmayerovoj katedrali*.

Za razliku od spomenutih Damjanovićevih monografija Ćurićeva knjiga manjeg je formata i obima. Njome autor nije imao namjeru propitivati cjelinu, već samo jedan segment uređenja katedrale. Iznimno je dojmljivo uređena i

kvalitetno napisana, a nastala je gotovo slučajno. Naime, nadbiskup Srakić izvijestio je autora knjige da u Arhivu đakovačko-osječke nadbiskupije postoji građa koja omogućava dobar uvid u korenspodenciju između akademskog kipara Luje Lozice i Odbora za obnovu katedrale oko svih bitnih momenata vezanih za izradu Križnog puta. Od načina izbora umjetnika, do čisto stručnih, financijskih, te pitanja vezanih za dinamiku izrade i način postavljanja umjetnina. Ćurić je svu tu građu pažljivo iščitao, stavio ju u određeni povijesni kontekst, opremio kvalitetnim fotografijama i instruktivnim bilješkama, te na taj način iznjedrio, doduše ne remek djelo, ali svakako jednu dojmljivu i instruktivnu knjigu. Remek djela i onako su iznimno rijetka, a da bi ih se napisalo na njima se mora raditi dugo i sustavno.

Nakon predgovora nadbiskupa Srakića autor kroz nekoliko poglavlja pojašnjava kako je došlo do ideje da se priđe izradi Križnog puta, te da li je to, i na koji način, bilo u suprotnosti sa Strossmayerovom brigom za katedralu i oporukom u kojoj je biskup istaknuo „da se poglavito paziti ima, da se crkva u svoj svojoj prvobitnoj ljepoti uzdrži, kojekakvim prikupinama ne kviri i ne ruži”. To pitanje posebno je značajno upravo stoga što je Križni put istina rijetka, ali svakako najveća intervencija u crkvi nakon Strossmayerove smrti. Osim Križnog puta značajnije intervencije bile su uređenje biskupove grobnice u kripti katedrale i ugradnja novih orgulja nakon požara 1933. godine.

U poglavlju *Potres „krivac” za postavljanje križnog puta* Ćurić će prokomentirati najveći dio arhivske građe vezane za rad kipara Lozice, ali i aktivnosti Odbora za obnovu katedrale koji su činili mons. Josip Sokol, mons. Rudolf Šverer, dr. Ivan Rogić i mons. Ilija Anaković. Na tim stranicama može se doznati ponešto o vezi između potresa iz 1964. godine, proslave 100 godišnjice početka gradnje katedrale i završetka radova početkom 1968. godine. Križni put završen je u zakazanom roku, a postavljen je na južnom i sjevernom zidu unutrašnjosti katedrale. Nedugo nakon postavljanja, u ožujku 1968. godine, blagoslovio ga je tadašnji biskup Stjepan Bäuerlein.

U poglavlju *Minimalistički prikaz Križnog puta* autor ukazuje na način prikaza Križnog puta kroz povijest, te odmah potom daje osnovnu karakteristiku Lozičinog rada koju je, u ostalom, eksplicitno izrekao i sam kipar istaknuvši da mu namjera nije bila da izrađuje manje važne figure i figurice već da se skoncentrira na „bitne likove i to ne u opisnim situacijama, već u bitnom odnosu jednog do dva činitelja figurativne postaje.” Nakon što su reljefi okarakterizirani kao dominantno minimalistički, uslijedio je opis svake od 14 postaja Križnog puta.

Knjiga Mirka Ćurića *Križni put u Strossmayerovoj katedrali akademskog kipara Luje Loziceo* trebala bi biti dobro prihvaćena, kako u stručnoj, tako i u najširoj javnosti. Razlog tomu je interesantnost same teme o kojoj je sve do danas relativno malo pisano, s jedne strane, te dojmljiv način na koji je cjelokupna problematika elaborirana. Tu ponajprije mislim na postignuti sklad između teksta i dojmljivih fotografija Silvije Butković. I na kraju treba istaknuti i stanovitu „hrabrost” autora da se sa svojim uratkom pojavi u vrijeme izlaska iz tiska ambicioznog i relativno skupog projekta Damjanovićeve knjige *Umjetničko blago Strossmayerove katedrale u Đakovu* iza koje je stajao Uredivački odbor Strossmayerovih dana i koja je, sasvim zasluženno i očekivano, dobila veliki medijski prostor. U tom medijskom prostoru moralo se naći više prostora i za *Križni put u Strossmayerovoj katedrali* – a na žalost, nije.

Borislav Bijelić